

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

11. srpnja 2024.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim i trgovačkim stvarima – Uredba (EZ) br. 1393/2007 – Dostava sudskih i izvansudskih pismena – Tužba za naknadu štete prouzročene praksom zabranjenom člankom 101. stavkom 1. UFEU-a i člankom 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru – Pismo kojim se pokreće postupak dostavljeno u sjedište tuženikova društva kćeri – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članak 47. – Pravo na djelotvornu sudsku zaštitu”

U predmetu C-632/22,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunal Supremo (Vrhovni sud, Španjolska), odlukom od 7. listopada 2022., koju je Sud zaprimio 10. listopada 2022., u postupku

Volvo AB

protiv

Transsaqui SL,

uz sudjelovanje:

Ministerio Fiscal,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: E. Regan, predsjednik vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, u svojstvu suca petog vijeća, M. Ilešić (izvjestitelj), I. Jarukaitis i D. Gratsias, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: N. Mundhenke, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 18. listopada 2023.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za društvo Volvo AB, N. Gómez Bernardo, *abogada*,

* Jezik postupka: španjolski

- za društvo Transsaqui SL, J. Bonet Martínez, J. Bonet Sánchez i A. Penalba Ferrer, *abogados*, te F. Pérez Cruz, *procurador*,
  - za španjolsku vladu, L. Aguilera Ruiz, u svojstvu agenta,
  - za češku vladu, A. Edelmannová, M. Smolek i J. Vlácil, u svojstvu agenata,
  - za Europsku komisiju, S. Baches Opi, M. Domecq i S. Noë, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 11. siječnja 2024.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja), u vezi s člankom 101. UFEU-a, i članka 53. Povelje.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društava Volvo AB i Transsaqui SL u vezi sa štetom koju je potonje društvo pretrpjelo zbog povrede članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru od 2. svibnja 1992. (SL 1994., L 1, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 106., str. 4.; u daljnjem tekstu: Sporazum o EGP-u), koju je počinilo nekoliko proizvođača kamiona, među kojima je i društvo Volvo.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba (EZ) br. 1393/2007

- 3 U uvodnim izjavama 2., 8., 11., 12., 16. i 17. Uredbe (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima („dostava pismena”) i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1348/2000 (SL 2007., L 324, str. 79.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 7., str. 171.) navodilo se:
    - „(2) Ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta podrazumijeva i potrebu poboljšavanja i ubrzavanja slanja sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima radi njihove dostave među državama članicama.
- [...]
- (8) Ova se Uredba, bez obzira na mjesto boravišta stranke, ne bi trebala primjenjivati na dostavu pismena ovlaštenom zastupniku te stranke u državi članici u kojoj se vodi postupak.
- [...]

- (11) Kako bi se omogućilo slanje i dostava pismena među državama članicama, trebalo bi koristiti standardne obrasce iz Priloga ovoj Uredbi.
- (12) Tijelo za zaprimanje pismena trebalo bi izvijestiti adresata u pisanom obliku korištenjem standardnog obrasca da ovaj može odbiti primiti pismo koje mu se treba dostaviti, u vrijeme dostave ili vraćanjem pismena tijelu za zaprimanje pismena u roku od tjedan dana ako pismo nije sastavljeno na jeziku koji razumije ili na službenom jeziku ili na jednom od službenih jezika mjesta dostave. [...]
- [...]
- (16) Kako bi se olakšao pristup pravosuđu, troškovi rada pravosudnog službenika ili nadležne osobe prema propisima države članice primateljice trebali bi odgovarati jedinstvenoj naknadi u unaprijed utvrđenom iznosu od strane te države članice, a koja država članica poštuje načelo proporcionalnosti i načelo nediskriminacije. Uvjet za utvrđivanjem jedinstvene naknade ne bi trebao uskratiti državama članicama pravo na određivanje različitih naknada za razne vrste dostave sve dok se pridržavaju tih načela.
- (17) Svaka država članica može dostavu sudskih pismena osobama s boravištem u drugoj državi članici obaviti izravno putem pošte preporučenom pošiljkom uz potvrdu primitka ili [na sličan način].”
- 4 Članak 1. te uredbe, naslovljen „Područje primjene”, u svojim staccima 1. i 2. predviđao je:
- „1. Ova se Uredba primjenjuje u građanskim i trgovačkim stvarima kada sudsko ili izvansudsko pismo mora biti poslano iz jedne države članice u drugu radi njegove dostave. Posebno, ona se [ne odnosi] na porezne, carinske ili upravne predmete niti na odgovornost države za djelovanja ili propuste u izvršavanju državnih ovlasti (*acta iure imperii*).
2. Ova se Uredba ne primjenjuje ako nije poznata adresa osobe kojoj pismo mora biti dostavljeno.”
- 5 Članak 5. navedene uredbe, naslovljen „Prevođenje pismena”, glasio je kako slijedi:
- „1. Tijelo za slanje kojem podnositelj zahtjeva prosljeđuje pismo za slanje upozorava podnositelja zahtjeva da [adresat] može odbiti primitak pismena koje se dostavlja ako ono nije napisano na jednome od jezika iz članka 8.
2. Podnositelj zahtjeva snosi sve troškove prevođenja prije slanja pismena, ne utječući na moguću kasniju odluku suda ili nadležnoga tijela u vezi s [obvezom] podmirivanja tih troškova.”
- 6 Članak 8. iste uredbe, naslovljen „Odbijanje primitka pismena”, u svojem stavku 1. određivao je:
- „Tijelo za zaprimanje, korištenjem standardnog obrasca iz Priloga II., obavješćuje adresata da može odbiti primitak pismena koje se dostavlja u vrijeme dostave ili njegovim vraćanjem tijelu za zaprimanje u roku od tjedan dana, ako pismo nije napisano, ili se u njegovom prilogu ne nalazi prijevod, na jednom od sljedećih jezika:
- (a) na jeziku koji adresat razumije; ili

(b) službenom jeziku države članice primateljice ili, ako postoji više službenih jezika u toj državi članici, službenom jeziku ili na jednome od službenih jezika mjesta u kojem se obavlja dostava.”

7 Članak 11. Uredbe br. 1393/2007, naslovljen „Troškovi dostave”, u svojem stavku 2. drugom podstavku predviđao je:

„Troškovi rada pravosudnog službenika ili nadležne osobe prema propisima države članice primateljice odgovaraju jedinstvenoj naknadi u unaprijed utvrđenom iznosu od strane te države članice, a koja država članica poštuje načelo proporcionalnosti i načelo nediskriminacije. Države članice o takvim jedinstvenim naknadama obavješćuju [Europsku komisiju].”

8 U skladu s člankom 14. te uredbe:

„Svaka država članica može dostavu sudskih pismena osobama s boravištem u drugoj državi članici obaviti izravno putem pošte preporučenom pošiljkom uz potvrdu primitka ili [na sličan način].”

9 Članak 19. navedene uredbe, naslovljen „Tuženik koji se nije upustio u postupak”, u svojem stavku 1. predviđao je:

„Ako pismo kojim se pokreće postupak ili ekvivalentno pismo treba biti poslano u drugu državu članicu radi dostave u skladu s odredbama ove Uredbe, a tuženik se nije upustio u postupak, presuda neće biti izrečena sve dok se ne utvrdi:

(a) da je pismo dostavljeno na način propisan unutarnjim pravom države članice primateljice za dostavu pismena u domaćim postupcima protiv osoba koje se nalaze na njezinu državnom području; ili

(b) da je pismo zaista uručeno tuženiku ili dostavljeno na njegovo boravište nekim drugim načinom predviđenim u ovoj Uredbi;

i da je u oba slučaja uručenje ili dostava obavljena tako pravovremeno kako bi tuženik mogao pripremiti svoju obranu.”

Uredba (EZ) br. 1215/2012

10 Člankom 7. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. te ispravci SL 2014., L 160, str. 40. i SL 2016., L 202, str. 57.) predviđa se:

„Osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici:

[...]

2. u stvarima povezanim s deliktima ili kvazideliktima pred sudom mjesta u kojem je nastala ili može nastati štetna radnja;

[...]”

11 U skladu s člankom 28. stavcima 2. i 3. te uredbe:

„2. Sud zastaje s postupkom na ono vrijeme koje je potrebno da se utvrdi je li tuženiku bilo omogućeno pravodobno zaprimiti pismo kojim se pokreće postupak ili slično pismo kako bi mu se omogućilo pripremiti obranu ili poduzeti potrebne korake u tom smjeru.

3. Članak 19. Uredbe [br. 1393/2007] primjenjuje se umjesto stavka 2. ovog članka, ako je pismo kojim se pokreće postupak ili jednakovrijedno pismo trebalo poslati iz jedne države članice u drugu sukladno ovoj Uredbi.”

12 Člankom 45. stavkom 1. Uredbe br. 1215/2012 određuje se:

„Priznavanje sudske odluke odbija se na zahtjev zainteresirane stranke:

[...]

(b) ako je sudska odluka donesena u odsutnosti tuženika, ako tuženiku nije dostavljeno pismo kojim se pokreće postupak ili jednakovrijedno pismo pravovremeno i na način koji mu omogućuje pripremu obrane, osim ako tuženik nije propustio pokrenuti postupak pobijanja sudske odluke kad je to mogao učiniti;

[...]”

13 U skladu s člankom 63. stavkom 1. te uredbe:

„Za potrebe ove Uredbe, trgovačko društvo ili druga pravna osoba ili udruženje fizičkih ili pravnih osoba ima domicil u mjestu gdje ima svoje:

(a) statutarno sjedište;

(b) središnju upravu; ili

(c) glavno mjesto poslovanja.”

Španjolsko pravo

14 Člankom 155. Leya 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (Zakon 1/2000 o građanskom postupku) od 7. siječnja 2000. (BOE br. 7 od 8. siječnja 2000.) određuje se:

„1. Ako stranke nemaju zastupnika ili ako je riječ o prvoj dostavi pismena ili poziva tuženiku, obavijesti se dostavljaju na adresu prebivališta ili sjedišta stranaka u postupku. [...]

2. Tužiteljevo prebivalište ili sjedište je ono navedeno u zahtjevu, tužbi ili zahtjevu za pokretanje postupka. Tužitelj kao tuženikovo prebivalište ili sjedište radi dostave prvog sudskog poziva ili drugog pismena navodi jedno ili više mjesta iz sljedećeg stavka ovog članka. Ako tužitelj kao prebivalište ili sjedište navede više mjesta, on mora navesti redosljed kojim se, prema njegovu mišljenju, obavijest može uspješno prenijeti.

[...]

3. Za potrebe obavješćivanja, kao prebivalište ili sjedište može se navesti adresa koja se nalazi u općinskom registru građana ili adresa koja je službeno registrirana u druge svrhe, kao i adresa koja se nalazi u službenom registru ili u publikacijama strukovnih organizacija, ako je riječ o poduzetnicima ili drugim subjektima ili osobama koje obavljaju djelatnost za koju je obvezno članstvo u takvoj organizaciji. Kao prebivalište ili sjedište u navedene svrhe može se navesti i stalno mjesto obavljanja profesionalne djelatnosti ili rada.

[...]

Ako je tužba podnesena protiv pravne osobe, za potrebe dostave može se navesti i adresa bilo koje osobe koja je evidentirana kao upravitelj, direktor ili opunomoćenik društva ili predsjednik, član ili predstavnik upravnog odbora bilo kojeg udruženja koje je navedeno u službenom registru.

[...]”

15 U skladu s člankom 510. stavkom 1. tog zakona:

„Pravomoćna presuda može se preispitati ako:

[...]

4°) je nepravedno ishodena iznudom, prisilom ili prijevarom.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 16 Komisija je 19. srpnja 2016. donijela Odluku C(2016) 4673 u vezi s postupkom na temelju članka 101. [UFEU-a] i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet AT.39824 – Kamioni), čiji je sažetak objavljen u *Službenom listu Europske unije* od 6. travnja 2017. (SL 2017., C 108, str. 6.). Društvo Volvo među adresatima je te odluke.
- 17 Komisija je u navedenoj odluci utvrdila da je petnaest proizvođača kamiona, među kojima i društvo Volvo, sudjelovalo u zabranjenom sporazumu u obliku jedinstvene i trajne povrede članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u u pogledu tajnih dogovora koji su se odnosili na, s jedne strane, određivanje cijena i povećanje bruto cijena za kamione srednje težine i teške kamione u Europskom gospodarskom prostoru (EGP) i, s druge strane, vremenske planove te prosljeđivanje troškova za uvođenje tehnologija s niskim razinama emisija u skladu sa zahtjevima normi za emisije Euro 3 do Euro 6.
- 18 Kad je riječ o društvu Volvo, utvrđeno je da je ono sudjelovalo u povredi od 17. siječnja 1997. do 18. siječnja 2011.
- 19 Društvo Transsaqui, koje je u 2008. godini kupilo dva kamiona marke Volvo, podnijelo je 12. srpnja 2018. Juzgadu de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Trgovački sud br. 1 u Valenciji, Španjolska) tužbu za naknadu štete protiv društva Volvo kojom traži da mu se naknadi šteta koju je navodno pretrpjelo zbog zabranjenog sporazuma utvrđenog u odluci od 19. srpnja 2016., navedenoj u točki 16. ove presude, a koja odgovara preplaćenim iznosima koje procjenjuje na 24 420,69 eura.

- 20 Društvo Transsaqui u svojoj je tužbi navelo da se sjedište društva Volvo nalazi u Göteborgu (Švedska), pri čemu je pojasnilo da sudski poziv treba dostaviti u sjedište društva kćeri tog društva u Španjolskoj, odnosno društva Volvo Group España SAU (u daljnjem tekstu: Volvo España), čije je sjedište u Madridu (Španjolska).
- 21 Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Trgovački sud br. 1 u Valenciji) proglasio je tužbu dopuštenom te je, u svrhu pozivanja društva Volvo na raspravu i na davanje odgovora na tužbu, na adresu sjedišta društva Volvo España poslao preporučeno pismo koje je sadržavalo presliku tužbe i njoj priložene dokumente. To je pismo odbijeno i rukom je napisana napomena u kojoj je navedena adresa društva Volvo u Švedskoj.
- 22 Društvo Transsaqui je u svojim očitovanjima na raspravi pred tim sudom okvalificiralo odbijanje društva Volvo España da primi sudski poziv upućen društvu Volvo kao zlonamjerno postupanje u svrhu odugovlačenja postupka, pri čemu je tvrdilo da je društvo Volvo España u stopostotnom vlasništvu društva Volvo i da oni zajedno čine istog poduzetnika u smislu prava tržišnog natjecanja.
- 23 Navedeni je sud 22. svibnja 2019. donio odluku kojom je, na temelju načela „jedinstva poduzetnika”, odobrio da se sudski poziv društvu Volvo dostavi na adresu sjedišta njegova društva kćeri u Španjolskoj. Kako bi izvršio tu dostavu pismena, Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Trgovački sud br. 1 u Valenciji) podnio je zahtjev za pravosudnu suradnju madridskim sudovima.
- 24 Oni su 5. rujna 2019. pokušali izvršiti dostavu tog pismena društvu Volvu na adresu društva Volvo España. Međutim, odvjetnik, koji se predstavio kao zakonski zastupnik društva Volvo España, odbio je primiti pismeno navodeći da se dostava mora izvršiti u sjedištu društva Volvo u Švedskoj.
- 25 Prilikom novog pokušaja dostave na adresu društva Volvo España 30. listopada 2019. pismeno je stvarno uručeno osobi za koju se utvrdilo da je zaposlenik pravne službe društva Volvo España.
- 26 Nakon svakog od tih pokušaja dostave, društvo Volvo España uputilo je Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Trgovački sud br. 1 u Valenciji) dopis u kojem je navelo razloge zbog kojih nije prihvatilo dostavu pismena upućenog društvu Volvo.
- 27 To je društvo, među ostalim, tvrdilo da:
- društvo Volvo España pravna je osoba različita od društva Volvo, koja nema status voditelja potonjeg društva niti je ovlašteno primati pismena u ime drugog subjekta;
  - u skladu sa španjolskim postupovnim pravom, pismeno mora biti dostavljeno društvu Volvo u njegovo sjedište;
  - kada tuženik ima domicil u drugoj državi članici Europske unije, dostava se mora izvršiti u skladu s Uredbom br. 1393/2007;
  - tužitelj ne može koristiti neku drugu adresu koja nije povezana s tuženikom i da to predstavlja prijevarno postupanje koje, u skladu s člankom 45. stavkom 1. točkom (b) Uredbe br. 1215/2012, za posljedicu može imati nepriznavanje sudske odluke donesene u odsutnosti tuženika u drugoj državi članici.

- 28 Budući da je Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Trgovački sud br. 1 u Valenciji) smatrao da je pismeno uredno dostavljeno društvu Volvo i da se ono nije upustilo u postupak u za to predviđenom roku, utvrdio je ogluhu tog društva te je pozvao stranke na pripremno ročište koje španjolsko postupovno pravo predviđa za razjašnjavanje predmeta spora i predlaganje dokaza. Taj je sud pokušao dostaviti tu odluku društvu Volvo na adresu Volvo España, ali je potonje društvo ponovno odbilo dostavu tvrdeći da se sjedište društva Volvo nalazi u Švedskoj.
- 29 Navedeni je sud 26. veljače 2020. donio presudu kojom je prihvatio tužbu društva Transsaqui te je društvu Volvu naložio da tom društvu isplati naknadu štete u iznosu od 24 420,69 eura, uvećanom za zakonske kamate računajući od dana kupnje kamiona, i da snosi troškove (u daljnjem tekstu: presuda od 26. veljače 2020.).
- 30 Ta je presuda dostavljena društvu Volvo preporučenim pismom s povratnicom poslanim na adresu društva Volvo España koje ju je primilo 10. ožujka 2020. Međutim, društvo Volvo España uputilo je Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Trgovački sud br. 1 u Valenciji) dopis u kojem je osporavalo činjenicu da je presuda na taj način uredno dostavljena društvu Volvo, ponavljajući argumente koje je prethodno iznijelo.
- 31 Društvo Transsaqui od tog je suda zatražilo da utvrdi troškove koje društvo Volvo mora snositi. Navedeni sud, koji je smatrao da je njegova presuda od 26. veljače 2020. postala pravomoćna, utvrdio je troškove.
- 32 Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Trgovački sud br. 1 u Valenciji) je preporučenim pismom s povratnicom poslanim na adresu društva Volvo España pozvao društvo Volvo na raspravu o utvrđivanju troškova kako bi mu omogućio osporavanje tako utvrđenih troškova. To je pismo predano osobi koja se nalazila na toj adresi i koja je potpisala potvrdu o primitku.
- 33 Nekoliko dana kasnije društvo Volvo España uputilo je tom sudu dopis u kojem je, zbog prethodno navedenih razloga, osporavalo urednost dostave odluke o troškovima koji su dosuđeni društvu Volvo.
- 34 Smatrajući da društvo Volvo nije osporilo troškove u zakonom propisanom roku, Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Trgovački sud br. 1 u Valenciji) donio je odluku kojom je potvrdio te troškove u visini od 8310,64 eura. Ta je odluka dostavljena društvu Volvo preporučenim pismom s povratnicom poslanim na adresu društva Volvo España, gdje ju je preuzela osoba koja se nalazila na toj adresi i koja je potpisala potvrdu o primitku. Nakon toga je društvo Volvo España poslalo tom sudu dopis u kojem tvrdi da navedena odluka nije uredno dostavljena društvu Volvo.
- 35 Navedeni sud prihvatio je zahtjev društva Transsaqui da se presuda od 26. veljače 2020. izvrši te je pozvao društvo Volvo da u roku od deset dana prijavi svoju imovinu i prava radi njihove zapljene. Odluke donesene u tu svrhu dostavljene su u sjedište društva Volvo España 17. ožujka 2021.
- 36 Na temelju članka 510. stavka 1. točke 4. Zakona 1/2000 o građanskom postupku, društvo Volvo podnijelo je 15. lipnja 2021. Tribunalu Supremo (Vrhovni sud, Španjolska), sudu koji je uputio zahtjev, zahtjev za preispitivanje presude od 26. veljače 2020. koja je postala pravomoćna. U prilog svojem zahtjevu društvo Volvo tvrdilo je da je društvo Transsaqui tu presudu ishodilo prijevarom. Dodalo je da je za navedenu presudu saznalo posredno, i to kada su odluke kojima se nalaže njezino izvršenje dostavljene na adresu društva Volvo España 17. ožujka 2021.

- 37 Društvo Transsaqui pak tvrdi da je društvo Volvo postupalo u zloj vjeri time što je usvojilo zlonamjernu postupovnu strategiju s namjerom da njega, kao i brojne druge tužitelje koji se nalaze u sličnoj situaciji, natjera da povuče svoju tužbu. Također tvrdi da je Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Trgovački sud br. 1 u Valenciji) prihvatio da se sudski poziv i obavijesti društvu Volvo dostave na adresu društva Volvo España radi ekonomičnosti postupka i u skladu s načelom „jedinstva poduzetnika”. Usto, prema njegovu mišljenju, odbijanje primitka dostave društva Volvo España, s obrazloženjem da su ono i društvo Volvo različite pravne osobe, nije osnovano jer ta dva društva zajedno čine jednog te istog poduzetnika u smislu prava tržišnog natjecanja.
- 38 Sud koji je uputio zahtjev, koji polazi od pretpostavke da postojanje gospodarske jedinice između društva majke i njegova društva kćeri može opravdati to da se akti namijenjeni prvom društvu mogu dostaviti drugome, u biti pita treba li članak 47. Povelje u vezi s člankom 101. UFEU-a tumačiti na način da mu se protivi to da se poziv na raspravu pred sudom države članice koji je upućen društvu majci sa sjedištem u drugoj državi članici, dostavi na adresu sjedišta njegova društva kćeri koje se nalazi u državi članici u kojoj je tužba podnesena, kada se to društvo kći nije pozvalo ni na jednu okolnost na temelju koje bi se moglo zaključiti da između tih dvaju društava ne postoji jedinstvo poduzetnika u smislu prava tržišnog natjecanja.
- 39 Prema mišljenju tog suda, s jedne strane, zahtijevati u takvim okolnostima da se dostava izvrši u sjedište društva majke značilo bi povećane troškove prevođenja koji bi mogli otežati, čak i onemogućiti, ostvarivanje prava na djelotvoran pravni lijek osoba koje su pretrpjele štetu zbog povreda prava tržišnog natjecanja te ozbiljno ugroziti koristan učinak članka 101. UFEU-a jer bi takav zahtjev mogao odvratiti brojne oštećene osobe od potraživanja naknade štete.
- 40 Kada je iznos naknade štete koji se potražuje nizak, a tužitelj je mali ili srednji poduzetnik, takvi troškovi mogu biti ozbiljna prepreka ostvarivanju prava na djelotvoran pravni lijek. To vrijedi tim više kada se, kao što je to slučaj u Španjolskoj, postupovnim pravom dotične države članice predviđa da, u slučaju djelomičnog prihvatanja zahtjeva, svaka stranka snosi vlastite troškove i polovinu zajedničkih troškova.
- 41 S druge strane, obveza dostave sudskih pismena u drugu državu članicu dovela bi do produljenja rokova koje bi bilo opravdano samo u slučaju da se tuženik, s obzirom na okolnosti slučaja, ne može stvarno upoznati sa sporom zbog dostave na adresu koja se nalazi u državi članici u kojoj se vodi sudski postupak.
- 42 Sud koji je uputio zahtjev dodaje da bi bilo paradoksalno da osoba koja je pretrpjela štetu zbog povrede prava tržišnog natjecanja može pokrenuti postupak protiv društva kćeri i da se to društvo može osuditi za ponašanje društva majke, a da se istovremeno društvu kćeri ne može dostaviti sudski poziv ili sudsko pismo koje se izravno odnosi na društvo majku s kojim ono čini jednog te istog poduzetnika u smislu prava tržišnog natjecanja.
- 43 Čak i pod pretpostavkom da je dostava sudskog poziva upućenog društvu majci na adresu njegova društva kćeri u državi članici u kojoj se odlučuje o sporu u skladu sa zahtjevima prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje, koje pravo ima i tuženik, taj sud ističe da se prema članku 53. Povelje nijedna odredba te povelje ne smije tumačiti kao ograničavanje ili nepovoljno utjecanje na ljudska prava i temeljne slobode, na način na koji ih u njihovim područjima primjene priznaju ustavi država članica. Međutim, u okviru drugih predmeta koji se odnose na tužbe za naknadu štete koje su podnijeli kupci kamiona koji su pretrpjeli štetu zbog zabranjenog sporazuma navedenog u točki 17. ove presude, Tribunal Constitucional (Ustavni sud,

Španjolska), kojem je tužbu podnijelo društvo majka koje nije uspjelo ishoditi poništenje postupka u okviru kojeg su mu upućena sudska pismena bila dostavljena na adresu njegova društva kćeri, zaključio je da su povrijeđena temeljna prava i slobode koje tuženiku priznaje španjolski ustav.

- 44 Slijedom toga, članku 53. Povelje moglo bi biti protivno to da se, iako postoji gospodarska jedinica između društva majke i njegova društva kćeri, sudski poziv upućen tom društvu majci, ali uručen na adresi njegova društva kćeri, smatra uredno dostavljenim upravo zbog postojanja takve jedinice. Međutim, sud koji je uputio zahtjev pita se bi li takvo tumačenje članka 53. Povelje stvorilo ozbiljnu prepreku za ostvarivanje prava na djelotvoran pravni lijek osobe koja je oštećena zabranjenim sporazumom te narušilo korisni učinak članka 101. UFEU-a.
- 45 U tim je okolnostima Tribunal Supremo (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Može li se, u okolnostima spora koji se odnosi na zabranjeni sporazum o kamionima koji se opisuju u ovoj [presudi], članak 47. [Povelje] u vezi s člankom 101. UFEU-a tumačiti na način da se uredno izvršenom smatra dostava sudskog poziva društvu majci protiv kojeg je podnesena tužba za naknadu štete prouzročene postupanjem kojim se ograničava tržišno natjecanje, ako se taj poziv dostavio (ili pokušao dostaviti) u sjedište društva kćeri koje se nalazi u državi u kojoj se vodi sudski postupak, a društvo majka, koje ima sjedište u drugoj državi članici, nije se pojavilo pred sudom, nego se oglušilo na poziv?
2. U slučaju potvrdnog odgovora na prethodno navedeno pitanje, je li to tumačenje članka 47. Povelje u skladu s njezinim člankom 53. s obzirom na sudsku praksu Tribunala Constitucional [(Ustavni sud)] koja se odnosi na dostavu sudskih poziva društvima majkama sa sjedištem u drugoj državi članici u sporovima o zabranjenim sporazumima o kamionima?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 46 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 47. Povelje u vezi s člankom 101. UFEU-a tumačiti na način da je društvu majci na koje se odnosi tužba za naknadu štete prouzročene povredom prava tržišnog natjecanja uredno dostavljen sudski poziv ako je dostava pismena kojim se pokreće postupak izvršena na adresu njegova društva kćeri čije je sjedište u državi članici u kojoj je tužba podnesena i s kojom ono čini gospodarsku jedinicu.
- 47 Sud koji je uputio zahtjev osobito želi doznati može li, s obzirom na pravo na djelotvoran pravni lijek zajamčeno člankom 47. Povelje, okolnost da je prilikom tumačenja članka 101. stavka 1. UFEU-a utvrđeno da društvo majka i jedno od njegovih društava kćeri sa sjedištem u drugoj državi članici u trenutku nastanka činjenica čine jednu te istu gospodarsku jedinicu opravdati to da se pismena namijenjena prvonavedenom društvu dostave na adresu sjedišta drugonavedenog društva, i to kako bi se smanjili troškovi prevođenja i dostave sudskih pismena koje je sastavio tužitelj te kako bi se izbjeglo produljenje postupovnih rokova.
- 48 U tom pogledu, točno je da je Sud u presudi Sumal utvrdio da u okviru tužbe za naknadu štete, koja se temelji na postojanju povrede članka 101. stavka 1. UFEU-a koju je Komisija utvrdila u odluci, pravni subjekt koji u toj odluci nije određen kao počinitelj povrede prava tržišnog natjecanja ipak može biti smatran odgovornim po toj osnovi zbog protupravnog ponašanja

drugog pravnog subjekta, ako su obje te osobe dio iste gospodarske jedinice i time tvore poduzetnika koji je prekršitelj u smislu članka 101. UFEU-a (presuda od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, t. 48.).

- 49 Međutim, kao prvo, iako pojam „poduzetnik” i, slijedom toga, pojam „gospodarska jedinica”, dovode *ipso iure* do solidarne odgovornosti subjekata od kojih je gospodarska jedinica sastavljena u trenutku počinjenja povrede, takav poduzetnik ipak je lišen vlastite pravne osobnosti koja je neovisna u odnosu na pravne subjekte od kojih se sastoji, tako da žrtva predmetnog protutržišnog postupanja ne može podnijeti tužbu za naknadu štete protiv poduzetnika kao takvog, nego nužno mora pokrenuti postupak za naknadu štete protiv jednog od pravnih subjekata od kojih se sastoji (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, t. 44. i 51.).
- 50 Kao drugo, čak i ako bi društvo kći sa svojim društvom majkom činilo jednu te istu gospodarsku jedinicu u smislu materijalnog prava tržišnog natjecanja, to ne znači da je društvo majka izričito ovlastilo ili odredilo navedeno društvo kći kao osobu ovlaštenu da u njegovo ime zaprimi sudska pismena koja su mu upućena. Naime, takvo se ovlaštenje ne može pretpostaviti jer bi inače moglo doći do povrede prava obrane navedenog društva majke.
- 51 U tom pogledu valja istaknuti da je osiguravanje stvarnog i učinkovitog primitka pismena, odnosno njihova dostava tuženiku, te dovoljnog vremena da tuženik pripremi svoju obranu, zahtjev u pogledu poštovanja prava na učinkovitu sudsku zaštitu iz članka 47. Povelje (vidjeti u tom smislu presude od 2. ožujka 2017., Henderson, C-354/15, EU:C:2017:157, t. 72. i od 5. prosinca 2019., Centraal Justitieel Incassobureau (Priznavanje i izvršenje novčanih kazni), C-671/18, EU:C:2019:1054, t. 39.).
- 52 Slijedom toga, kada, kao što je to slučaj u glavnom postupku, navodna žrtva zabranjenog sporazuma, koji uključuje gospodarsku jedinicu koju čine društvo majka i jedno ili više njegovih društava kćeri, odluči podnijeti tužbu za naknadu štete protiv tog društva majke, a ne, kao što to u načelu može, protiv onog od tih društava kćeri čije je sjedište u državi članici u kojoj navedena žrtva ima boravište, ta žrtva ne može svoj argument temeljiti na postojanju takve jedinice radi dostave sudskih pismena upućenih tom društvu majci na adresu navedenog društva kćeri.
- 53 Neovisno o dvojbama koje je izrazio sud koji je uputio zahtjev, drukčije rješenje ne može se opravdati ni člankom 47. Povelje, kojim se utvrđuje pravo navodne žrtve zabranjenog sporazuma na pošteno suđenje, ni korisnim učinkom članka 101. stavka 1. UFEU-a, i to unatoč tomu što obveza dostave sudskih pismena u drugu državu članicu dodatno opterećuje navodne žrtve.
- 54 U tom pogledu, kao prvo, valja istaknuti da, iako se navodne žrtve povrede prava Unije mogu pozvati na pravo na pošteno suđenje zajamčeno člankom 47. Povelje, to pravo štiti i tuženika, među ostalim i kad je prethodno utvrđeno da je on povrijedio članak 101. stavak 1. UFEU-a. Naime, za razliku od potonje odredbe koja se odnosi na poduzetnike, pravo na pošteno suđenje, zajamčeno člankom 47. Povelje, štiti svaku pravnu osobu posebno. Prema tome, sporovi u vezi s tržišnim natjecanjem nisu izuzeti iz postupovnih jamstava koja proizlaze iz tog članka, a kojima se zahtijeva da se sudska pismena koja su upućena nekoj osobi toj osobi stvarno i učinkovito uruče.
- 55 Kao drugo, zakonodavac Unije donio je više akata koji se primjenjuju na prekogranične sporove u građanskim i trgovačkim stvarima, osobito uredbe br. 1215/2012 i br. 1393/2007, kojima se nastoji olakšati slobodan protok sudskih odluka i poboljšati slanje sudskih i izvansudskih pismena radi njihove dostave među državama članicama, čime se promiče pristup pravosuđu.

- 56 S jedne strane, Uredba br. 1215/2012 u svojem članku 4., kao opće pravilo, predviđa da se osobe s domicilom u državi članici, bez obzira na njihovo državljanstvo, tuže pred sudovima te države članice. Iznimno od tog pravila, u članku 7. točki 2. Uredbe br. 1215/2012 navodi se da osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici u stvarima povezanim s deliktima ili kvazideliktima pred sudom mjesta u kojemu se dogodio štetni događaj ili bi se on mogao dogoditi. Člankom 63. navedene uredbe određuje se da, za potrebe primjene te iste uredbe, trgovačko društvo ili druga pravna osoba ima domicil u mjestu u kojem ima svoje statutarno sjedište, središnju upravu ili glavno mjesto poslovanja.
- 57 U ovom je slučaju nesporno da se u predmetu o kojem je riječ u glavnom postupku tužitelj u prvom stupnju, odnosno navodna žrtva protutržišnog postupanja, pozvao na članak 7. točku 2. Uredbe br. 1215/2012 kako bi svojom tužbom za naknadu štete pokrenuo postupak pred sudom mjesta u kojem se dogodio štetni događaj, to jest španjolskog suda, iako tuženik ima domicil u smislu članka 63. navedene uredbe u Švedskoj, u kojoj je njegovo statutarno sjedište. Navedeni je tužitelj tako mogao, u skladu s tom istom uredbom, ostvariti lakši pristup pravosuđu.
- 58 S druge strane, Uredbom br. 1393/2007 utvrđuje se skup pravila kojima se uređuju načini slanja i dostave sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima. U skladu s njezinim člankom 1. stavkom 1., ta se uredba primjenjuje kada pismeno mora biti poslano iz jedne države članice u drugu radi njegove dostave, s ciljem, u skladu s njezinim uvodnim izjavama 2. i 11., olakšavanja takvog slanja i, slijedom toga, osiguravanja ispravnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta.
- 59 Konkretno, iz zajedničkog tumačenja članka 1. stavka 2. i uvodne izjave 8. Uredbe br. 1393/2007 proizlazi da je zakonodavac Unije predvidio samo dvije okolnosti u kojima je dostava sudskog pismena između država članica izuzeta iz područja primjene te uredbe, odnosno, s jedne strane, kada je prebivalište ili uobičajeno boravište adresata nepoznato i, s druge strane, kada je adresat imenovao ovlaštenog zastupnika u državi članici u kojoj se vodi sudski postupak (vidjeti u tom smislu presudu od 19. prosinca 2012., Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, t. 24.).
- 60 Osim ta dva slučaja, ako adresat sudskog pismena ima domicil u drugoj državi članici, dostava tog pismena nužno ulazi u područje primjene Uredbe br. 1393/2007 i stoga se treba, kao što predviđa njezin članak 1. stavak 1., izvršiti na način predviđen tom uredbom (vidjeti u tom smislu presudu od 19. prosinca 2012., Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, t. 25.).
- 61 U ovom slučaju, budući da je, kao što je to istaknuto u točki 57. ove presude, domicil adresata sudskih pismena u Švedskoj, a sudski se postupak vodi u Španjolskoj, takva su pismena trebala biti poslana iz jedne države članice u drugu u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1393/2007. Usto, pod uvjetom da to provjeri sud koji je uputio zahtjev, situacija o kojoj je riječ u glavnom postupku nije obuhvaćena slučajevima navedenima u točki 59. ove presude, tako da se primjenjuju načini dostave sudskih pismena između država članica predviđeni Uredbom br. 1393/2007.
- 62 Međutim, nekoliko se odredbi Uredbe br. 1393/2007 izričito odnosi na uspostavljanje ravnoteže između, s jedne strane, učinkovitosti i brzine slanja sudskih pismena te, s druge strane, zahtjeva da se osigura primjerena zaštita prava na obranu adresata, i to osobito jamstvom stvarnog i učinkovitog primitka tih pismena (vidjeti u tom smislu presudu od 19. prosinca 2012., Alder, C-325/11, EU:C:2012:824, t. 36.)

- 63 Stoga, kad je riječ o troškovima nastalima zbog dostave sudskog pismena u državu članicu primateljicu, valja istaknuti da, u skladu s uvodnom izjavom 16. i člankom 11. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe br. 1393/2007, a kako bi se olakšao pristup pravosuđu, ti troškovi trebaju odgovarati jedinstvenoj naknadi u unaprijed utvrđenom iznosu od strane te države članice, koja poštuje načelo proporcionalnosti i načelo nediskriminacije.
- 64 Što se tiče eventualnih troškova prevođenja prije slanja pismena, točno je da iz članka 5. stavka 2. te uredbe proizlazi da podnositelj zahtjeva snosi sve te troškove. Osim toga, članci 5. i 8. navedene uredbe, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 12., omogućuju adresatu da odbije primiti pismo koje mu se treba dostaviti ako ono nije sastavljeno ni na jeziku koji razumije ni na službenom jeziku ili jednom od službenih jezika mjesta dostave.
- 65 Međutim, Uredbom br. 1393/2007 ne zahtijeva se prijevod pismena koje se dostavlja u svakom slučaju s obzirom na to da, kao što to proizlazi iz članka 8. Uredbe br. 1393/2007, adresat pismena može odbiti primitak samo ako ono nije napisano, ili se u njegovu prilogu ne nalazi prijevod, na jeziku koji razumije ili službenom jeziku države članice primateljice. U tom pogledu, Sud je pojasnio da, kada su uz predmetno pismo priloženi popratni dokumenti koji nisu sastavljeni na jeziku države članice primateljice ili na jednom od jezika države članice pošiljateljice koji adresat razumije, adresat nema pravo odbiti primiti to pismo ako mu se njime omogućuje da ostvari svoja prava u okviru sudskog postupka u državi članici pošiljateljici te ako ti dokumenti imaju samo dokaznu funkciju i nisu nužni za razumijevanje predmeta i osnove tužbe (vidjeti u tom smislu presudu od 8. svibnja 2008., Weiss und Partner, C 14/07, EU:C:2008:264, t. 78.).
- 66 Štoviše, činjenica da podnositelj zahtjeva snosi troškove prevođenja ne utječe na moguću kasniju odluku suda ili nadležnog tijela o načinima podjele troškova postupka.
- 67 Osim toga, u dijelu u kojem su sumnje koje je izrazio sud koji je uputio zahtjev u pogledu toga jesu li pravo navodne žrtve protutržišnog postupanja na pošteno suđenje, zajamčeno člankom 47. Povelje, odnosno koristan učinak članka 101. UFEU-a, povrijeđeni time što se sudska pismena upućena društvu majki ne smiju dostaviti na adresu njegova društva kćeri čije je sjedište na istom području kao i adresa te navodne žrtve, i to zbog troškova prevođenja i dostave sudskih pismena, povezane s okolnošću da prema nacionalnim pravilima o raspodjeli troškova tužitelj može nadoknaditi troškove postupka koji su mu nastali prilikom podnošenja tužbe samo ako se ta tužba u cijelosti prihvati, valja naglasiti da eventualna neusklađenost tih nacionalnih pravila koja se odnose na same troškove s pravom Unije ne može sama po sebi dovesti do neprimjenjivosti odredaba kojima se uređuje dostava sudskih pismena.
- 68 Isto tako, kad je riječ o produljenju rokova za podnošenje tužbe, točno je da je člankom 47. drugim stavkom Povelje propisano da svatko ima pravo da se njegov slučaj ispita pravično, javno i u razumnom roku. Međutim, čak i pod pretpostavkom da, iako se to protivi Uredbi br. 1393/2007, obveza dostave sudskih pismena u drugu državu članicu može dovesti do znatnog produljenja postupovnih rokova, takvo produljenje samo po sebi ne znači povredu te odredbe jer se razumnost roka za suđenje mora ocjenjivati prema specifičnim okolnostima svakog pojedinog predmeta (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2009., Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisija, C-385/07 P, EU:C:2009:456, t. 181.) i, prema tome, uzimajući u obzir, ovisno o slučaju, prekograničnu prirodu spora.

- 69 Kao treće, Sud je članak 101. stavak 1. UFEU-a protumačio na način da, kada društvo majka i njegovo društvo kći čine gospodarsku jedinicu, žrtva protutržišnog postupanja tog poduzetnika može bez razlike podnijeti tužbu za naknadu štete protiv društva majke koje je u odluci Komisija sankcionirala po osnovi tog postupanja ili protiv njegova društva kćeri, čak i ako se na potonje ta odluka ne odnosi (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, t. 51.). Slijedom toga, navodna žrtva takvog postupanja koja želi ostvariti prava koja ima na temelju navedenog članka 101. stavka 1. u načelu može podnijeti tužbu za naknadu štete protiv društva kćeri čije je sjedište u državi članici suda pred kojim se vodi postupak, što bi joj omogućilo da izbjegne eventualne troškove prevođenja ili dostave sudskih pismena u drugu državu članicu.
- 70 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 47. Povelje i članak 101. UFEU-a, u vezi s Uredbom br. 1393/2007, treba tumačiti na način da društvu majci na koje se odnosi tužba za naknadu štete prouzročene povredom prava tržišnog natjecanja nije uredno dostavljen sudski poziv ako je dostava pismena kojim se pokreće postupak izvršena na adresu njegova društva kćeri čije je sjedište u državi članici u kojoj je tužba podnesena, čak i ako društvo majka s tim društvom kćeri čini gospodarsku jedinicu.

Drugo pitanje

- 71 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li, u slučaju da je odgovor na prvo pitanje potvrđan, članak 53. Povelje tumačiti na način da se njime državi članici dopušta da zahtijeva da se dostava pismena kojim se pokreće postupak mora izvršiti u sjedište društva kojem je to pismeno upućeno, a ne na adresu društva kćeri tog društva.
- 72 Kao što to proizlazi iz teksta drugog pitanja, ono se postavlja samo u slučaju da Sud potvrdno odgovori na prvo pitanje.
- 73 Međutim, kao što je to zaključeno u točki 70. ove presude, na to prvo pitanje treba odgovoriti niječno.
- 74 Stoga uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, nije potrebno odgovoriti na drugo pitanje.

Troškovi

- 75 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) odlučuje:

Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i članak 101. UFEU-a, u vezi s Uredbom (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima („dostava pismena”) i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1348/2000, treba tumačiti na način da društvu majci na koje se odnosi tužba za naknadu štete prouzročene povredom prava tržišnog natjecanja nije uredno dostavljen sudski poziv ako je dostava pismena kojim se pokreće postupak izvršena na adresu njegova društva kćeri

čije je sjedište u državi članici u kojoj je tužba podnesena, čak i ako društvo majka s tim društvom kćeri čini gospodarsku jedinicu.

Potpisi